

Bogu na čast, bližnjemu na pomoč!

GASILEC

Izdaja odbor deželne zveze kranjskih gasilnih društev. — Urejuje tajnik Fran Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani. — List izhaja poljubno po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto, in ga dobivajo člani zveze brezplačno.

Zavezne zadeve.

Zapisnik seje zveznega odbora z dne 22. septembra 1904.

Navzoči: Fran Doberlet, A. C. Ahtschin, Fr. Trošt, Mat. Petrič, Fr. Papler, J. Rus, A. Gustin, V. Ogorelec in J. Babšek, Svojo odsotnost sta opravičila Jos. Fajdiga in K. Mayer.

1.) Starosta pozdravi navzoče, osobito novoizvoljena člana Debelaka in Babšeka.

2.) Vrši se konstituiranje odbora, ter se izvoli Doberlet načelnikom, Ahtschin podnačelnikom in blagajnikom, imenuje se Trošt tajnikom.

3.) Za preglednike računov se izberejo Belec (Št. Vid), Lavtižar (Šmartno) in Zakotnik (Moste).

4.) Pretresuje se 115 prošelj gasilnih društev za podporo iz gasilnega zaklada in se stavijo po daljši debati dotični navsveti. Pri pretresovanju prošelj se je opazilo, da nekatera društva iste nepravilno in pomankljivo sestavljajo, ter se ne ravna po določilih deželnega odbora. Nekaj prošelj pa je bilo celo prepovršnih in odbor ni bil v položaju jih priporočati. Da se v bodoče izogne takim nedostatom, naj se v »Gasilec« odlok deželnega odbora še enkrat ponatisne in gasilnim društvom se je ravnati po tem v njihovo lastno korist.

5.) Odobre se po vodstvu dovoljene in izplačane podpore ponesrečenim članom, oziroma njihovim ostalim.

6.) Rešitev vlog kurentnim potom se na znanje vzame in odobri.

Ko je dnevni red izcerpljen, sklene načelnik po triurnem posvetovanju sejo.

Podpore gasilnim društvom

iz stražno-gasilnega zaklada za l. 1904.

Deželni odbor je priznal sledečim prostovoljnim gasilnim društvom podpore in sicer: Ljubljana 600 K; po 300 K: Cerklje (Dolenjsko), Kostanjevica, Ledine, Ljubno, Slavina in Vižmarje; po 250 K: Mozelj, Postojna, Škofljica, Škofja Loka in Vodice; po 200 K: Bled, Črni vrh, Sv. Gregor, Ježica, Komenda, Sv. Križ pri Kostanjevici, Mošnje, Moravče, Motnik, Ribno, Ribnica, Rudolfovo, Stara Loka, Štefanjavo in Trata; po 175 K: Bizavik, Bohinjska Bela, Büchel, Dobrepolje, Dol, Gameljni, Kranj, Pirniče, Razdrto, Srednjavas v Bohinju, Stari trg pri Ložu, Studence-Ig, Šmartno pri Litiji, Šmartno-Tačen, Vinica in Žiri; po 150 K: Begunje, Borovnica, Breznica, Brezovica, Cerklje (Gorenjsko), Cerknica, Dobračevo, Dobrova, Dolenji Logatec, Dolenja vas, Dovje, Gorenji Logatec, Kočevje, Onek, Horjul, Št. Jernej, Koroška Bela, Krka, Kropa, Leše, Lukovica, Mengeš, Mirnapeč, Mitterdorf, Moste, Novavas, Orehovica, Planina, Polhovgradec, Preddvor, Radeče, Radovljica, Rateče, Rieg, Selce, Sodražica, Šmarje, Trnovo-Bistrica, Vič, Št. Vid pri Ljubljani, Št. Vid pri Vipavi, Vipava, Vrhnika, Voglje, Zagorje in Železniki; po 100 K: Dolenjavas pri Cerknici, Mokronog, Poljane, Šenčur, Toplice, Tržič, Vrd in Žužemberk. Skupno se je razdelilo 17.150 K.

Prispevki zavarovalnic stražno-gasilnemu zakladu.

Plačale so l. 1904.: 1.) Slavija 3706 K 17 h, 2.) Vzajemna graška 3443 K 99 h, 3.) Assicurazioni Generali v Trstu 1886 K 44 h, 4.) Avstrijski Phoenix 1755 K 30 h, 5.) Riunione adriatica 1284 K 54 h, 6.) Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani 1019 K 40 h, 7.) Donau 942 K 03 h, 8.) Franco-Hongroise 822 K 02 h, 9.) Dunajska zavarovalnica v Gradcu 550 K 12 h, 10.) Zavarovalna zveza za papirno industrijo 425 K 49 h, 11.) Foncière 359 K 70 h, 12.) North British and Mercantil 344 K 38 h, 13.) Concordia 330 K 32 h, 14.) Dunajska zavarovalna družba v Trstu 150 K 03 h, 15.) Zavarovalnica za tovarne, rudnike in stroje 122 K 22 h, 16.) Ogrsko-Francoska na Dunaju 106 K 54 h, 17.) Zveza avstro-ogrskih industrijcev 62 K 87 h, 18.) Avstrijska delniška proti elementarnim nezgodam na Dunaju 31 K 21 h, 19.) Splošna domovinska delniška 7 K 07 h, 20.) Moravsko-šlezjska 1 K 08 h, 21.) Lipska zavarovalnica 1 K 07 h in 22.) Prva ogrska splošna zavarovalnica — K 58 h; skupaj so zavarovalnice plačale 17.352 K 57 h.

Na splošno željo osobito novih društev ponatisnemo nastopno

Okrožnico prostovoljnim gasilnim društvom kranjskim.

Prošnje, ki jih vlagajo prostovoljna gasilna društva na Kranjskem za podporo iz deželnega gasilstvenega zaklada, so večinoma sila površno sestavljene.

Deželni zakon z dne 20. decembra 1884, dež. zak. št. 17, določa v § 8., da imajo gasilna društva pravico do podpor iz gasilnega zaklada samo tedaj, kadar nimajo dovolj svojih pomočkov, da bi pokrila svoje stroške. Le iz malokaterih prošelj pa je moči posneti, kako je društvo gospodarilo, kakšno je njegovo imovinsko stanje in čemu mu bode rabila podpora. Na podlagi nedostatne prošnje deželni odbor nikakor ne more presojeti, ali je proseče gasilno društvo potrebno, oziroma koliko podpore mu je nakloniti. Zategadelj deželni odbor obvešča prostovoljna gasilna društva kranjska, da je zanaprej prošnje: podpore iz deželnega gasilstvenega zaklada opremiti:

1.) s pravilno pregledanim in v obnem zboru odobrenim računskim sklepom (računom o dohodkih in stroških) preteklega in proračunom tekočega leta; dalje je priložiti vsaki prošnji

2.) izkaz društvenega premoženja s terjatvami in dolgovi (aktiva in pasiva);

3.) izkaz društvenega inventarja, in

4.) imenik pravih društvenikov, t. j. dejanskih gasilcev. O nameranih popravah ali novih napravah je predložiti zanesljiv podroben proračun stroškov.

Tako opremljene prošnje je pošiljati deželnemu odboru meseca marca vsakega leta.

Prošnje, katere ne bodo narejene po teh predpisih, bode deželni odbor brez izjeme naravnost zavračal.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani dne 13. septembra 1901.

Detela, s. r.

Gasilna društva opozarjamo, da napravijo svoje prošnje strogo po tem predpisu. Potrebna nadaljna pojasnila in vzorce (novim društvom) daje tajništvo.

Tekom januarja 1905 razposlalo se bo dvoje tiskovin za priloge. Rok marca meseca se ne sme zamuditi, zato naj imajo društva v teku prvih treh mesecev občne zборе.

Prošnje se lahko tudi vpošljejo zveznemu tajniku, ki bodo nedostatne v popravilo vrnil, druge pa izročil deželnemu odboru, ali te se mu morajo doposlati vsaj do 22. marca vsacega leta.

Zima.

Leto se nagiba svojemu koncu in vsak dober gospodar napravlja svoje letne račune, da vidi, je li kaj prigospodaryl ali ne, da li mu je za nadaljno gospodarstvo potrebno kakovo orodje, ki ga še nima, osobito bode gledal na to, da si v slučaju potrebe naroči orodje najboljše vrste in najnovejšega izuma, da s tem svojim sosedom pokaže, kako je mogoče laglje in uspešneje gospodariti, ako ima gospodar vse potrebne stroje, saj tiste, ki so mu najpotrebnejši in najkoristnejši. Dandanes ni težko gospodarju pribaviti si strojev, ko imamo obilo tvornic, ki dajo dobrim in poštenim gospodarjem robo na upanje. Ko si je priden gospodar svoje račune saj približno sestavil, videl bode, kako leto je imel, dobro ali slabo, koliko sme od pridelkov prodati ali pa koliko mora še nadomestiti.

Takšne račune delajo koncem leta vsi sloji človeštva, bodi si kmet, trgovec, društva in ostala različna podjetja.

Gasilna društva spadajo med najbolj važna društva, ona skrbe za blagor in obrambo imetka gospodarjev in posameznikov, ter so zato dolžna skrbeti za točne letne račune bolj kakor drugi zasebniki, kajti ona gospodarijo s tujim imetkom, ki ga je treba posebno dobro vzdrževati in ž njim gospodariti, da ne propada. Ako vidijo gasilna društva, da jim primankuje gasilnega orodja, je treba koncem leta sestaviti proračun za to ali ono orodje, koje bi se moralo naročiti ali nadomestiti. Taki proračuni naj se vpošljejo dotičnim županstvom s prošnjo, da jim dotično orodje naročijo, odnosno potrebni denar iz občinske blagajne nakažejo. One občine, ki nečejo dovoliti takih podpor, prevzamejo same zle posledice na svojo odgovornost in dotični načelnik gasilnega društva bode proti višji oblasti lahko zagovarjal svoje delovanje, ki mu ga ni bilo mogoče v tem smislu vršiti, kakor bi ga lahko, ako bi imel potrebno orodje. Načelniki imajo pri požarih veliko nalogo in odgovornost in ako se taka od njih zahteva, imajo oni tudi pravico zahtevati potrebno orodje.

Da ni načelnik sam za vsako delovanje pri požarih odgovoren, treba je gledati na to, da si društva postavijo dobre in razumne orodjarje; ti naj bodo ključavničarji ali kovači, in se imajo o sestavi stroja dobro podučiti, kako se ž njim postopa pri delovanju in posebno v zimskem času.

Velike važnosti je vzdrževanje stroja v zimskem času in nepravilno postopanje s strojem zna imeti nedogledne posledice in zahtevati žrtev, ki bi jih ne bilo treba, ako bi bil za paznika postavljen človek, na kojega bi se smel načelnik in celo društvo zanašati, da ide v bran z gotovostjo.

Kar se tiče naročevanja gasilnih predmetov, dobro je, da se vsako društvo vselej poprej obrne do zveze gasilnih društev, ki bode gotovo šla društvom z dobrim nasvetom na roko.

Konečno pa še želimo, da gledajo načelniki na to, da bodo imeli saj sedaj, ko je zima, stroje vedno v redu, da isti pravilno funkcionirajo. O tem naj se vsak teden prepričajo in stroj poskusijo na ta način, da nihalo parkrat gori in doli potegnejo in se prepričajo, so li zaklopki v redu ali ne. Če so v redu, potem je to znak, da niso zaklopki zamrznili. Posebno se priporoča, pri mazanju stroja uporabljati «vazelin» posebne vrste, ki je nalašč za stroje prirejen.

V novem letu pa pokažimo se kolikor mogoče obnovljeni v svojih društvih in pokažimo, da tudi gasilstvo napreduje tam, kjer imajo sposobne načelnike, kojim je mar za korist društva, občine in imetek svojih bližnjikov. Na pomoč!

Brizgalnice v zimskem času.

Nevarni sovražnik gasilskemu delovanju je zmrzlina. Ne samo, da je pri zmrzovanju delovanje težavnejše, napornejše in nevarnejše; marveč nastopijo tudi zapreke, katere gašenje v večji meri ovirajo in uspeh popolnoma onemogočijo ali vsaj deloma preprečijo.

Tekoče in stoječe vode so često na debelo zamrznjene, in prebitje ledu zahteva mnogo časa, brizgalna, ki bi morala začeti delovati, odreče, bati in zaklopke so zamrznjene, in treba je truda, preden se začno pregibati; hidranti in pokrovi so z zmrzlim snegom pokriti, preden se jih najde in more odpreti, mine tudi precej časa, v čebrih in sodih pripravljena voda ni družega kot kos ledu — ovira povsodi. O takih prilikah se tudi ne manjka takih, ki sicer ne pomagajo, pač pa gledajo in kritizirajo, in ta kritika je vse drugo prej ko dobrohotna. Res, da je nekaj pravilno kritiki podvrženega, zakaj niso bili gasilci dovolj pazljivi in se niso pripravili na težkoče, ki jih zima seboj prinese. O tej pazljivosti nekoliko besed v dobrohotni preudarek.

Zmrzovanje odprtih voda se ne da ubraniti; če pa hočemo doseči, da se vzlic temu gašenje preveč ne zadržuje, ni to ravno posebna težkoča. Ko začne zmrzovati, naj se skrbi, da se na stanovitnem mestu vsak drugi ali tudi vsak dan led prebija in napravlja odprtino, napravila se bode potem le tanka ledena plast, ki se prav lahko prebije brez posebnega napora in v času, ko se cevi pokladajo, je vse dovršeno. Tudi naj bo vedno preskrbljeno, da so te odprtine pristopne. Umevno je, da je to uporabiti tam, kjer vode zmrzujejo in to so največ stoječe ali počasi tekoče potočnice in rečnice, pri studenčnici se to le redkokedaj pripeti.

Vodo daj, zadoni povelje, ali glej, ravnotež se ne preigiblje, ali brizga ne crpa vode; bati ali zaklopke so zamrznjene, ali pa oboje. To zamrznjenje ne sme nastopiti in se mu lahko ogne, če nastopi, je krivda na gasilcih samih, ker niso orodja v redu imeli spravljenega. Da se zabrani zamrznjenje brizgalnice, mora se ista pri nastalem mrazu ne samo popolnoma zbrisati v vseh notranjih delih, tako da ni nikjer niti kapljice vode, ampak tudi maščoba se mora obrisati, kajti tudi ta zmrzuje. Pri eventualni rabi se vsa preigibljiva mesta z oljem, pomešanim s petrolejem, kar je posebno dobro v zimskem času, pomažejo, da gre delo hitreje izpod rok.

Če je brizgalna zamrznjena, ne sme se s pritiskalno silo v tir spraviti, ampak se mora odtaliti. To se zgodi najhitreje, ako se isto polije z vročo vodo, ali ker te ni vselej pri rokah, se mora odtaljenje izvršiti s pomočjo ognja, najbolje s špiritom, ki se ga vlije v vodohran in vžge ali pa se špirit zažge v posodah in te podtikajo na dotičnih mestih, vendar pa ne toliko, da bi se kovinski deli preveč segreli, ako so ti le v toliko gorki, da se z roko lahko prijemajo, zadostuje in ni nevarnosti. Segrejejo se v prvi vrsti zaklopke in bati, gostotna mesta pri valjih in vetreniku, vhodnih in izhodnih ceveh naj se kolikor možno varujejo. Nevarnost razlotaanja pri novih brizgalnicah ni ravno velika, kajti tali se še le pri veliki vročini, a do te vročine segrevati posamezne dele bila bi nezmisel.

Pri vsaki brizgalni naj bo v zimskem času vsaj ena steklenica špirita in mala špiritna svetilka. Talenje z zažiganjem slame se v sili rabi, ali ni priporočljivo.

Če pa imamo gasilarno dovolj toplo, je zmrznjenje v njej onemogočeno; a vendar niso pravila proti zmrzovanju tudi tu odveč. Pri večjem mrazu zamrzne lahko brizga med vožnjo k požaru, kar se pripeti na deželi, ko se gre v oddaljen kraj na pomoč. Med delom sicer brizga ne zamrzne, ampak med počitkom, če isti dalje časa traja. Da se to prepreči, je tudi v presledkih brizgo malo pregibati, da vedno nekaj vode v stroj dospeva, kar zabrani ohlajenje do zmrzline. Tem načinom se prepreči tudi zmrznjenje vode v ceveh in istih samih. Pri brizgalnah, v kojih je stroj v omari, je istega napolniti z vodo, kar zabrani zmrzlino, ker množina vode se ne ohladi tako hitro in zabranjuje pristop mrazu. Brizgalne brez vodohrana, ki imajo stroj prost, tako imenovani vodonoši, so bolj pristopne zmrzlini, zato naj se take sploh za deželo ne kupujejo.

Če vzamemo vodo iz vodovodov, leži prednost v tem, da je tu voda po zimi gorkejša, kot prosto tekoča voda.

Paziti je pa tu na hidrante, da so tudi v mrzlem času vedno uporabni. Pokrovi morajo biti vedno prosti, sneg se mora vedno odstranjevati, da ni izgube časa pri iskanju in hidranti se imajo večkrat preskušati.

Prostovoljna gasilna kot varnostna občinska društva na Francoskem.

Že od nekdaj smatralo se je na Francoskem gasilstvo kot koristna občinska naprava, in se je kot tako gojilo in negovalo. Če se javna naprava od Francozov, katerim zgodovinarji vseh časov lahkoživost pripisujejo, razširja in pospešuje, potem mora biti gotovo obče koristna.

V prvi polovici 19. stoletja je bila gasilska organizacija francoskih občin drugim deželam v vzgled. Poklicno gasilstvo v Parizu je bilo vsem večjim mestom omikanega sveta vzor. Leta 1835. je imelo vže vsako mesto in veliko vasi svoje gasilstvo. Danes je ni v Franciji vasi, kjer bi ne bilo gasilnega društva, ali vsaj gasilnega orodja in nekaj izurjenih mož, ki skrbijo za orodje in z istim na požarišču delujejo. Gasilna društva, izjemši gasilski polk v Parizu in poklicne (plačane) gasilce večjih mest Marseille, Havre, Bordeaux itd., so vsa prostovoljna.

Neka postava iz l. 1851. določa, da se vdovam in sirotam gasilcev, ki so pri požaru ponesrečili, iz občinskih sredstev dajo pokojnine in podpore.

Nadalje se je napravila obča pokojninska blagajnica, iz katere se gasilec po tridesetletni službi izplačuje mesečna pokojnina. Ustanovila se je podporna in posmrtna blagajnica. Postava določa na Francoskem odlikovanja, diplome in rede, katere podeljuje minister za notranje stvari in predsednik ljudovlade. Od gasilcev izvoljene načelnike potrjuje predsednik, druge šarže pa občinski zastop. Vsako gasilno društvo ima šest oddelkov: plezalce, reševalce, varuhe, sanitete, brizgalce in trobentače ali bobnarje.

Plezalcev dolžnost je, lestve, sekire, lopate itd. na požarišču donesti, s katerim orodjem delujejo; posebno izvežban in izkušen plezalec je mlazničar (Strahlrohrführer), a 2 do 3 spretni plesalci morajo njega podpirati na lestvah in na strehi.

Pri notranjih požarih, v zaprtih prostorih morajo plezalci mlazničarju pot do izvira požara pripraviti. Rešujejo vse dragocenosti in oprave, osobito skušajo v varnost spraviti predmete, ki bi se lahko razleteli. Plezalci morajo, da se ogenj omeji, celo podirati posamezne dele poslopij, da se zabrani nesreča, razrušiti prosto stoječe zidovje in dimnike, požarišče izprazniti itd.

V ta oddelek zamorejo na Francoskem vstopiti le dosluženi pijonirji, a kjer teh ni, pa dobro izurjeni zidarji, tesarji in kroveci.

Med rešilce se uvrščajo dobri telovadci, največ stavbinski rokodelci, ki so v mestih z vsemi modernimi rešilnimi pripravami obskrbljeni.

Varuhom je dolžnost, požarišče obkrožiti in pregledovati, kamor bi se orodje najprikladneje postavilo in to precej pri dohodu na požarišče. Dalje morajo preiskati in dognati, niso li ljudje v nevarnosti in preiskati vzrok požara, ako mogoče. Varuhi stražijo pri rešenih predmetih, ki so se znosili izvan požarnega okrožja. Iz tega je razvidno, da so varuhi prvi na požarišču, ker tu jih čaka dovolj dela.

Važni oddelek so brizgalničarji, h katerim se določajo ključarji, kovači, kleparji itd. Ti imajo dopeljati na požarišče brizgalnice, cevi itd. in skrbeti za vodo. Dalje imajo priprave, da so hidranti takoj pripravljeni, če teh ni, pa da se najkrajša pot do vode dobi in če treba tudi ta zajezi. Skrbeti morajo za pravo spravo brizge in cevi.

Sanitetno moštvo se vsaj po večjih krajih, kjer je zdravnik, po njem praktično izvežba in pouči v ravnanju z bolniki in ponesrečenci. Sanitetno moštvo je pa tudi važno v vojskinem času kot transportna kolona za prenašanje bolnikov.

Pri vsakem gasilnem društvu so še trobentači ali bobnarji, ki se morajo priučiti vsem signalom, kajti vpitje pri požaru ni dopustno in naj se zabranjuje.

V Franciji skrbi država za strokovno izobrazbo gasilcev, vpeljuje tečaje za šarže po za to nastavljenih inštruktorjih. Taki tečaji so koristni za vsako društvo, ki ne dela samo pri požarih, ampak tudi v drugih nezgodah prihititi na pomoč, pri povodnjah, železniških nezgodah, v bolnicah, pri potresih itd.

Celo v hribolaztvu se v planinskih pokrajinah gasilci izučijo, in jim je potem večkrat prilika dana, ponesrečene hribolazce reševati. Gasilci se rabijo pri desinficiranju prostorov v slučaju epidemij.

Da pa zamorejo gasilci vse to z veseljem opravljati, ne šteti ne občina ne država z denarjem in tudi drugih podpornikov imajo v obilici. Gasilec je na Francoskem kaj spoštovana oseba.

Sušenje konopnih cevij.

Došlo nam je vprašanje, kako in kje naj se cevi suše. To vprašanje temelji na dejstvu, da se cevi, ki stanejo mnogo denarja in so res lepa glavnicna gasilnih društev, v razmeroma kratkem času obrabijo in nerabne postanejo. Ker se to pripeti tudi pri dragih ceveh, je najčešče iskati vzrok hitri obrabi v pomankljivi spravi, nepravilnem ravnanju in v mnogih slučajih v sušenju mokrih cevij.

Pri nekaterih gasilnih društvih je to lahka stvar. Imajo plezalske stolpe, ki ob enem služijo kot sušilni stolpi, kjer imajo napravljene škripce za vzdigovanje cevi. Drugo je pri revnih društvih. Če je kupljena brizgalnica, nekaj cevij in lestev ali pa niti slednjih ne, napravljena majhna gasilarna, je občina že dovolj storila in si celo malo dolga nakopala. Res, da bi bilo boljše še napraviti stolp za cevi in istega priklopiti gasilarni, kar se pa prej ali slej vendar le mora zgoditi.

Izdatek za tak stolp se pri ceveh prihrani. Kjer ni stolpa, vidimo cevi po požaru ali večji vaji na kakem plotu ali ležeč obešene, in nekateri menijo, da je to celo dobro, ako so solncu močno izpostavljene, ali ravno to je napačno. Prehitro sušenje na solncu cevem silno škoduje, ker solnčni žarek pomnožuje beljenje, tkanina cevij se zrahlja in uničba se je pričela. Kdor tega ne verjame, naj vpraša gospodinjo, katera ve, koliko škoduje solnce platnu in drugim tkaninam. Čemu varujejo trgovci s tkaninami svoje izložbe v oknih proti solncu da celo po zimi. Obešanje cevi na plote ima pa tudi še to posledico, da se na najnižjem mestu cevi voda nabira in tam ni cev nikdar suha. Preperenje na tem mestu je drugi nasledek. Da ostanejo tam mesta mokra, kjer cevi leže, je po sebi umevno in se iste ne posuše tudi ne, če se jih obrača.

V nekem mestu je dovolil neki tovarnar, da smejo gasilci sušiti cevi v sušilni sobi, kjer je bilo navadno 40 stopinj R toplote. Drugi dan je bila cev že navidezno suha, bela in ohlapna, ko so pa nesli cev po stopnicah, začela je iz iste voda teči. Iz tega torej sledi, da prehitro sušenje cevi ni dobro in da se je temu ogniti.

Če kako društvo svoje cevi, ko so se oprale in osnažile, obesi na podstreške, šupe, podstrešja, stolpe, je to pravilno in temu ni ničesar prigovarjati, a misliti se mora na zlobno poškodbo ali vsled požara pretečo nevarnost. Ako pa ima društvo le malo cevij, naj se pomisli, kam se iste obešajo, da je dotični kraj v slučaju požara lahko in hitro pristopen. V nekaterih krajih sem videl dva stebra v zemljo zakopana s prečnicami, kar je bilo podobno prosto stoječemu kozolcu, na katere prečnice so bile cevi čez polovico ali pa po celi dolžini obešene. To bi bilo prav dobro, le cevi so bile vedno preveč solncu izpostavljene, in niso bile varne pred poškodbo od zlobne roke.

Iz tega sledi, da se priporočajo stolpi, ki lahko obenem služijo kot plezalski stolpi, in ki so ali prosto stoječi ali priklopljeni gasilarni.

Stolpi naj bodo: 1.) suhi in zračni, 2.) zadostno visoki, 3.) tretjim osebam nepristopni in 4.) s pripravnimi vzdigali, najbolje s škripci, opremljeni.

Kjer se že gradi gasilarna, naj se takoj tudi stolp napravi, saj stroški niso ravno tako veliki, in se s tem veliko pri ceveh prihrani, ker se te potem pravilnim potom na prepihu in v senci do dobrega presuše. Stolpi služijo čisto tudi kot plezalski stolpi in to naj se tudi vpošteva, ker nikdo nima rad, da bi po njegovi hiši gasilci izvajali svojih vežb.

Univerzalni patentirani ustnik.

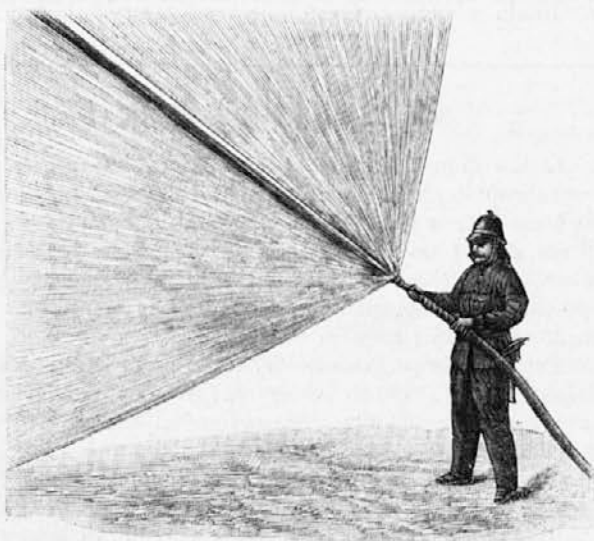
Na mlaznico (Pod. 1.) se pritrudi ustnik, ki omogočuje raznovrstno delovanje, katero tudi gasilca-mlazničarja v več slučajih štiti. Delovanje s takim ustnikom je sedmero: 1.) navadni gladki curek vode; 2.) iz curka v pršenje izhajajoči curek; 3.) v pršenje, ki ima do šest metrov premera; 4.) vodno zagrinjalo napred; 5.) navpično vodno zagrinjalo do dvanajst metrov premera; 6.) vodno zagrinjalo navzad; 7.) samoškropitev.

Ta patentirani ustnik je vrteč, na spodnjo stran gostotno zaprt, in previden z različnimi posebnimi prevrtinami. Voda, ki iz luknjice uhaja, se različno razpršuje, kakor se ustnik vrti. Iz ustnika izhajajoča se vrteča voda tvori vodni stožec in potem razpršenje (Pod. 2.). Če je ustnik popolnoma odvit, nastane normalni curek, njega prememba se izvrši v dveh do treh sekundah.

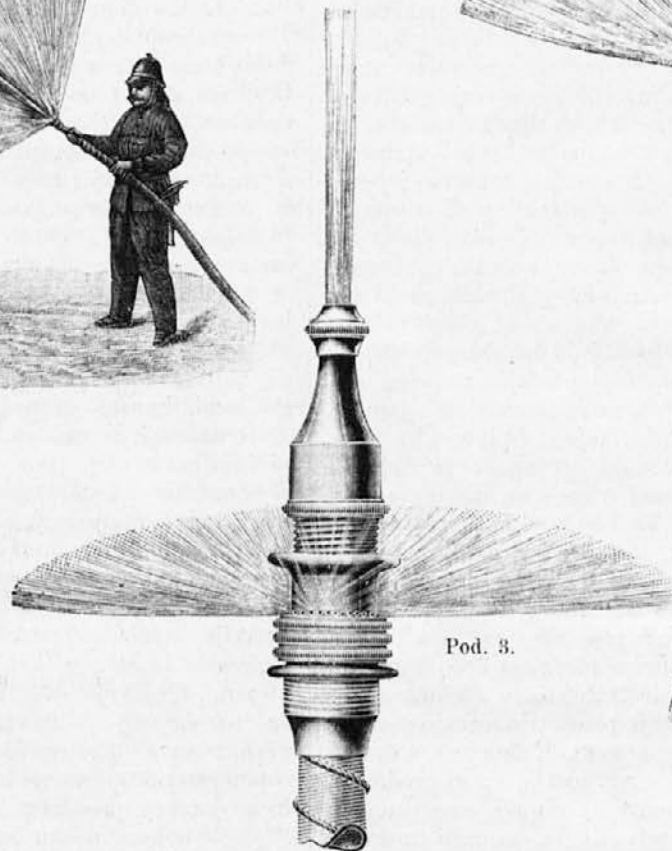
Za ustnikom ležeči kos je valjasto obrušen in so v njegovi sredini male luknjice za tvoritev vodnega zagrinjala. S pomočjo obročka, ki se naprej in nazaj premika, se morejo te luknjice popolnoma zapreti. Na sprednji in zadnji strani je

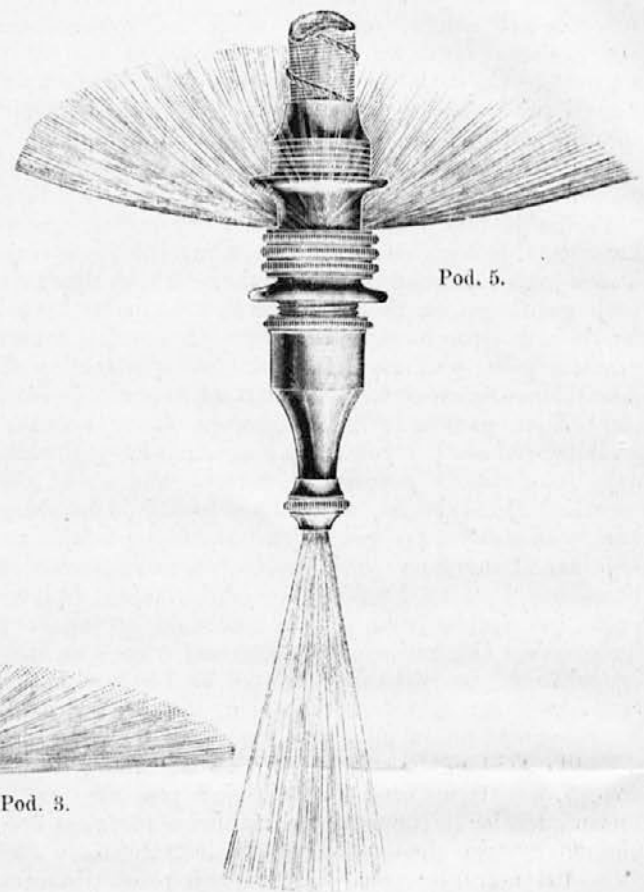
Pod. 1.

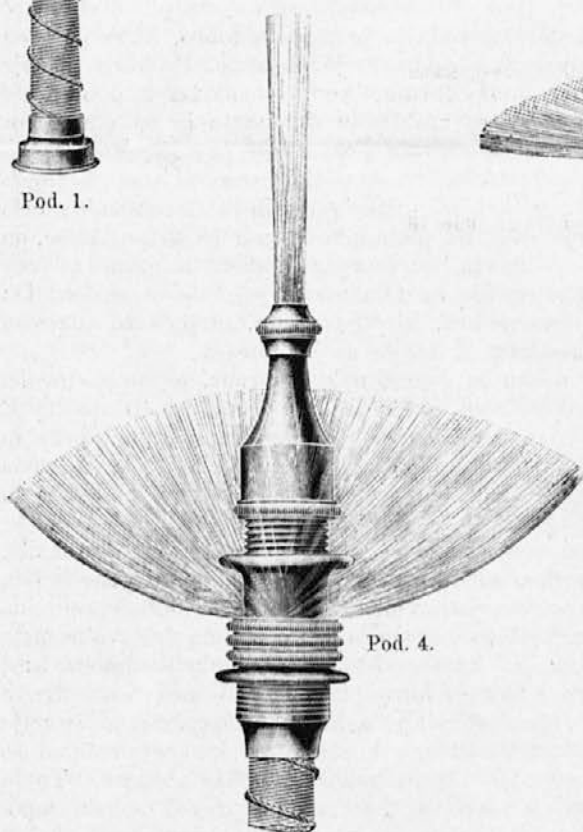
Pod. 2.

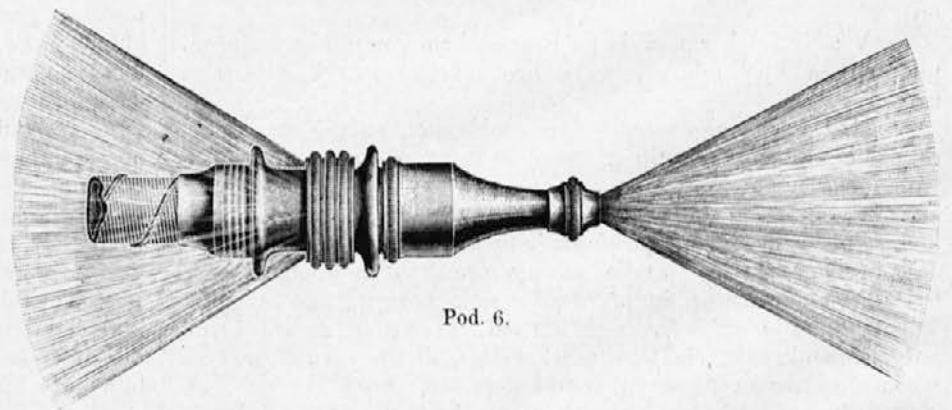
Pod. 3.

Pod. 5.

Pod. 4.

Pod. 6.

na obročku žlebiček. Ako se pomakne obroček popolnoma nazaj, nastane vodno zagrinjalo, kakor kaže podoba 3. navpično k ploskvi. Če se obroček porine naprej, udarja izhajajoča voda na žlebiček in zagrinjalo se pomika poljubno naprej, da lahko še tvori razpršenje (Pod. 4.). Če porinemo obroček do konca, izprši se voda več ali manj nazaj (Pod. 5. in 6.) in varuje mlazničarja tudi proti ognju, kar je posebne važnosti pri ognju v sobah in stropu. Vsaka prememba se izvrši v malo trenutkih.

Na podobah se nam opisano predočuje. Vsa ta izvajanja z vodo so združena v enem ustniku tako, da more mlazničar

v vseh slučajih delovati. Osebito se ti ustniki priporočajo za požare v sobah, skladiščih, kletah, osebito tam, kjer se poleg velike vročine razvija mnogo dima, kajti ta ustnik omogoči mlazničarju se kolikor možno približati izviru ognja.

Cene tem ustnikom niso pretirano visoke. Tvrdba **Louis Gutenann na Dunaju II./2, Lichtenauergasse št. 14**, zahteva za navadni ustnik brez pršila 21 K, za kompletni ustnik pa 36 K. Taki ustniki se dajo priviti na vsako mlaznico, samo naj se vpošlje star navaden ustnik, da se vreže pravilni vijak. Če se pa naroči še zraven do 30 cm dolga mlaznica, ki stane 14 K, se mora navesti številko navijaka, kar je pri nas običajno štev. 6.

Vodja mlaznice.

Delovanje vodje mlaznice je prav važno. Navadni brizgalničar ne more tega dela opravljati. Vodja mlaznice bodi le izurjen, dobro izvežban plezalec, ki je pogumen, da celo malo drzen. Mlazničar naj skuša povsod dospeti, da ogenj vspesno gasiti zamore, ali on se ne sme na večkrat nevarno mesto nikdar sam izpostaviti, osobito na strešnem slemenu, na mehaničnih in drugih lestvah, temveč mora imeti dva ali tri tovariše v pomoč. Na lestvah naj ne stojijo ti tovariši skupno eden za drugim, ampak tako, da je njihova teža na celo lestvo razdeljena. Pomočniki mlazničarja naj se medsebojno podpirajo osobito v težkih položajih, naj skrbijo za varni povratek mlazničarja raz strehe, istega nadomeste, cevi pravilno položijo in pritrdijo na lestvi itd.

Predno zavzamejo ti gasilci svoje stanovitno mesto, zaznati morajo, s kakim požarom jim je opraviti, in kaka je stavba, v kateri gori. Velik razloček je, ako gori oprava, obleka, posteljina ali maščoba, olje itd. Gasitev ognja je torej od teh predmetov različna, kakor če li gori navadni sobni strop.

V mestih imajo namreč trgovci z jestvinami svoja skladišča v pritličju ali celo v kletih, trgovci z oblačilnim blagom isto v nadstropju. Na deželi so pa največ le mešovite trgovine, a tudi v skladišču je često razno blago skupaj spravljeno, tukaj je pač znanost mlazničarja na pravem mestu, kako se je ognju zoperstaviti.

Dalje mora on s svojimi tovariši dognati, v katero smer se utegne ogenj razširjati, ali je varnost sosednjih poslopj v slučaju vetra ogrožena ali ne. Tudi voda ni vselej prav na mestu, osobito kadar gore maščobe, katere se najlažje udušja z zemljo, peskom, gnojem, zelenjadjo itd.

Ni torej vseeno, kdo bodi vodja mlaznice ali mlazničar, za to je treba poguma in izurjenosti, katere slednje je moč doseči le s prav temeljito vajo.

Dopis.

Sv. Križ pri Kostanjevici, 14. novembra. Dne 12. t. m. je strahovit požar uničil sedmim posestnikom vasi Brod vsa poslopja z vsem živežem in obleko; zgorelo je tudi nekaj gotovega denarja ter 13 prašičev. Takoj po deveti uri je začelo goret v senici posestnika Kožarja. Ker je veter pihal v vas, širil se je požar s strahovito naglostjo. Križevska požarna bramba ja bila takoj na mestu ter delala z nadčloveško močjo, a ni bila kos strašnemu elementu. V 20 minutah je pridivjal plamen do okrajne ceste ter v trenutku upepelil poslopja g. Malnariča. Že so se v nemala na drugi strani ceste stoječa poslopja, ko pridirja mlada, a čila požarna bramba iz Kostanjevice. Podnačelnik gosp. Kržišnik je kaj spretno in čudovito naglo uredil, da se je ogenj ob kraju ceste lokaliziral. Ako bi bila ta požarna bramba le pet minut pozneje prišla, pogorela bi bila cela cvetoča vas. Takoj nato se je pojavila cerkljanska požarna bramba pod vodstvom župana-načelnika Marinčka. Tri mlada društva s popolnoma novimi brizgalnicami so delala z nadčloveško silo ter užugala divji element. Ta dan je bil sejm v Bušehi vasi, kjer sta bila poleg drugih brambovcev tudi načelnika gg. Rupar in Bučar. Gospoda sta pustila kupčije ter peš pridirjala k požaru. Poveljniki kakor tudi moštvo so se držali vzorno ter več kot 12 ur neprenehoma delali. Načelnik gosp. Marinček se je tako trudil, da se je ob 10. uri zvečer zgrudil na pogorišču ter smo ga morali skoraj nesti v sosedno hišo. Slava požarnim brambam! Nove Smekalove brizgalne so delale tako izvrstno, da se jih ne more dosti pohvaliti. Gospodje orožniki iz sosednih postaj so takoj prihiteli na lice mesta ter se osebno udeležili gašenja. Škoda je uprav ogromna, ker so bila vsa živila pod streho.

Novice.

C. kr. deželna vlada na Kranjskem je z odlokom z dne 14. novembra 1904., št. 20.238, povabila gasilna društva, da naznanijo imena onih članov, ki se prostovoljno prijavijo, da bodo za slučaj, ako postavi društvo »Rdečega križa« za silne barake, pomagali pri razkuževanju (desinfekciji).

Gasilna društva naj svoje člane v službenem zborovanju opozore na ta razglas, in prijavijo one člane, ki bi to delo hoteli prevzeti, bodisi v domačem kraju ali tudi izven domače občine. Prijaviti je člane dotičnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu.

Honvedski minister na Ogrskem je zaukazal, ker se orožniki dejansko vdeležujejo pri gašenju požarov, da se isti seznanijo z navadnimi pojmi gasilstva in z manipulacijoj z orodjem. V ta namen so se že začeli v posameznih županijah učni tečajji za orožnike, da bodo tudi v tej stroki dovoljno izvežbani in bodo tem lažje šli gasilem na roko.

V zalogi Karl Fromme na Dunaju izšel je v nemškem jeziku gasilski koledar »Feuerwehrkalender« za 1905 z raznovrstno vsebino in imenikom vseh gasilnih društev v Avstriji. Knjižica se dobiva v večjih knjigotržnicah.

V zalogi Steinbrennerjevi v Winterbergu izšel je ceneni koledar »Feuerwehrkamerad« za l. 1905. Koledar obseza več prav mičnih povestic, pa tudi marsikatero poučno drobtino; vse je pojasnjeno z ličnimi ilustracijami. Cena 1 K je prav nizka.

Josip Kolar & Co.

Ljubljana Mestni trg št. 9 Ljubljana

priporočajo izdelke iz gume

prve vrste konopne cevi za gasilna društva

tehnične in kirurške priprave, obveze itd.

Priporočamo se sl. gasilnim društvom in oblastvom.

Spričevalo.

Odbor ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva si usoja naznaniti, da je s cevmi, katere je pri Vas naročil, povse zadovoljen. Cevi, katere ste nam vposlali — bilo jih je okolu 300 m — so se odlikovale izmed vseh drugih vzorcev, kajti pri preskušnji so držale do 14 atmosfer, in prav to nam je dalo povod, da smo se odločili za Vaše cevi. Cena Vaših cevi je primerna in pri prvi potrebi rade volje zopet z Vami stopimo v dogovor.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1902.

Za odbor:

J. Mikuž s. r., zapisnikar. Ludovik Štriclej s. r., načelnik.

40%

manj delavske sile potrebujejo gasilna društva pri brizgalnicah najnovejšega zistema in prenosom ravnoteža, odlikovanega v Pragi na razstavi leta 1903, izumitelja in tvorničarja

R. A. Smekala

iz Smichova.

Podružnica Zagreb.

Ti stroji delajo desno in levo, eno- in dvomlazno 30 do 35 m mlaza.

Skladišče vseh gasilnih potrebščin.

Tudi na obroke.

S spoštovanjem

podružnica R. A. Smekal.

J. Červenka

v Pragi VII., 392

priporoča vsakovrstne vozne in ročne
brizgalnice, plezalske lestve, cevne
vijake, sploh vse gasilske priprave.

Vse v največji izberi, po nizkih cenah
in ugodnih plačilnih pogojih.

J. C. Gerber

trgovina s papirjem in knjigoveznica

Kongresni trg Ljubljana Kongresni trg
ima vse uradne knjige za gasilna društva v zalogi, in sicer:

A. C. Achtschin «Vežbovnik»	1 K — v
Osnovnik	4 > 40 >
Službeni zapisnik	4 > 40 >
Blagajniška knjiga	1 do 2 K
Zapisnik	1 > 2 >

Ces. kr. priv.

tvornica strojev, brizgalnic, cevij in ognjegasilnih
predmetov, prva moravska tkalnica cevij in pasov

R. A. Smekal

v Czechu pri Prostejovu

podružnice: Zagreb - Praga - Smichov

odlikovan

s 112 svetinjami, častnimi diplomami i. t. d.
priporoča se

za nabavo vsakojakih brizgalnic, gasilnega orodja,
pasov i. t. d., kmetijskih strojev, peronospora-brizgalnic
po najnižji ceni

kakor v lastni mehanični tkalnici tkane cevi najboljše vrste
po zdatno znižanih cenah.

Postrežba je točna in solidna, pod ugodnimi plačilnimi
pogoji na obroke. — Jamčenje za brizgalnice 5 let.

S spoštovanjem

Podružnica **R. A. Smekal** — Zagreb.

Ustanovljeno 1. 1867.

Diplome

za gasilce, veterane in častne
občane, spominske liste, učna
pisma itd. izdeluje lično in ceno

R. Aust

Dunaj, III/A, Ungargasse 47.

Jamstvo 5 let.

Jamstvo 5 let.

C. kr. privileg.

tvornica brizgalnic, črepalnic in drugih strojev

R. CZERMAK-A

v Toplicah (Češko)

dobavlja

**brizgalnice vsake vrste, hidrofore
in vse drugo ognjegasilno orodje.**

Najugodnejši plačilni pogoji.

Društvene pečate

izdeluje po **4 K 50 h** z vso pritiklino

J. E. Tintner

Dunaj, V., Krongasse 6.

(Naroči se lahko pri uredništvu «Gasilea».)

I. goranje-avstrijska naprava gasilnih orodij in oprave

Konrad Rosenbauer

v Lincu (Gor. Avstrijsko).

Sesalne brizge vsakega sestava.

Strešne, kljukaste, vtikalne in mehanične pomikalne lestve.

Vsakojava oprava za plezalce in šarže.

Razsvetljevalne priprave in glasbila.

Sanitetne oprave in dimne krinke.

Izvrstne konopne cevi neprekosljive dobrote.

Cenilniki zastoj in poštine prosto Olajševalni plačilni pogoji.

Konopne cevi

ki prenašajo največji pritisk, za vodo-
vode, parne in druge brizgalnice, dalje
ovite sesalne cevi, gumirane konopne
cevi, cevi iz gume, kovinske cevi, kakor
vse enakovrstne naprave se dobe po
ceni pri

Franc Gradishegg

Inomost-Wilten (Innsbruck-Wilten)

Tempelstrasse št. 14 in 16.

Specialna trgovina s cevmi.

Vzorci na razpolago.

Ceniki brezplačno.

Lahki plačilni pogoji.